

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 9 februari 1894, kl. 12 midd.

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående
upplåtelse å Grängesbergs grufskog af mark till begravningsplats m. m.*

(I. A.)

Under åberopande af bilagdt utdrag af protokollet öfver ecklesiastik-ärenden för den 30 november nästlidet år har Kongl. Maj:t i en till Riksdagen aflåten proposition (nr 13) af nämnda dag föreslagit Riksdagen att medgifva, *dels* att från Grängesbergs grufskog måtte, efter af skogsförvaltningen på vederbörandes bekostnad verkställd utstakning, till begravningsplats, till plats för bostadslägenhet för en polisman m. m. samt till tomt för skolhus för alltid upplåtas tre särskilda områden om 50 ar hvardera, mot afgäld för hvarje område af en hektoliter 59 liter spannmål, $\frac{1}{3}$ råg och $\frac{2}{3}$ hafre, att efter medelmarkegångspris årligen utgöras, samt under vilkor i öfrigt, att den å ifrågavarande områden nu befintliga stånds-kog skulle för grufskogen tillgodogöras, och motsvarande besparing å årshygget innehållas, samt att erforderligt stängsel kring ifrågakomna områden skulle af vederbörande uppsättas och underhållas, *dels* att de årliga afgäl-

derna måtte få användas på enahanda sätt, som enligt förordningen angående förvaltningen af statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar den 30 maj 1873 vore stadgad i afseende på de medel, som inflöte genom försäljning af virke från dylika skogar.

Af förenämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att grufförvaltaren A. E. Salwén efter bemyndigande af Stora Kopparbergs bergslags aktiebolag med flere bolag, i egenskap af grufegare i Grängesberg och nyttjanderättsinnehafvare af Grängesbergs grufskog, i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift anhållit, att två särskilda områden å Grängesbergs grufskog inom Grangärde socken af Kopparbergs län, hvardera om 50 ar, måtte, mot erläggande af årlig afgäld till grufskogskassan, upplåtas till grufegarne dels till begravningsplats, dels till bostadslägenhet åt en på platsen anställd polisman och mottagningsrum för ortens läkare vid besök derstädes m. m. Till stöd för denna ansökning hade Salwén anfört, bland annat, att till följd af arbetarebefolkningens ökning vid Grängesbergs gruffält och platsens aflägsna läge från församlingens kyrka behofvet af särskild kyrklig ordning allt mera gjort sig gällande, hvadan Grängesbergs grufegare utverkat anställande af särskild prest för denna del af bergslagen samt begynt uppföra egen kyrka; att emellertid lämplig mark för begravningsplats ej kunnat förvärfvas från enskild jordegare, hvadan för detta ändamål upplåtelse af mark å grufskogen, i närheten af kyrkan, vore behöflig; samt att de dryga utgifter, grufegarne finge vidkännas dels såsom aflöningsbidrag åt polisman och läkare, dels för ofvannämnda bostadslägenhets uppförande nödsakade dem att söka anskaffa byggnadstomt dertill genom nu begärd upplåtelse, helst välbelägen och i öfrigt ändamålsenlig plats ej kunde annorledes åstadkommas vid gruffältet, och ett centralt läge för en byggnad af denna beskaffenhet vore af största vikt.

Samtidigt med ofvanberörda skrifts ingifvande hade Salvén, enligt honom af Grangärde församling, jemlikt beslut å kyrkostämman den 14 juni 1892, lemnadt uppdrag, anhållit, att ett område af 50 ar å omförmälda grufskog, i granskapet af lägenheten Tybo, måtte åt församlingen upplåtas för uppförande af skolhus. Vid nyssnämnda kyrkostämman hade skolrådet, enligt hvad ett af Salvén inlemnadt protokollsutdrag utvisade, föreslagit, att ansökning om dylik upplåtelse borde göras; och sedan under öfverläggningen härom betonats dels nödvändigheten af att så snart som möjligt i Grängesberg, dit allt flere grufarbetare med sina i allmänhet stora familjer inflyttade, företrädesvis för dessas barn låta uppföra rymliga och välbelägna skollokaler, helst församlingen för närvarande derstä-

des egde endast *en* sådan, dels svårigheten att i Grängesberg annorstädes än å grufskogen finna lämplig byggnadsplats för dylika lokaler, biträdde kyrkostämman skolrådets förslag. I nu ifrågavarande ansökning hade Salwén tillika anfört, att den befintliga skollokalen i Grängesberg vore alldeles otillräcklig för skolbarnen å nämnda ort, hvilken hade en befolkning af omkring 800 arbetare, samt att bristen på lämpliga byggnadsplatser hittills omöjliggjort afhjelpande af detta missförhållande, hvilket likväl kräfde snar förändring.

I de båda ansökningarna hade åberopats en bilagd, af kommissionslandtmätaren A. Lejdström år 1892 upprättad »karta öfver den mark, som är föreslagen till kyrkogård samt byggnadsplatser för skolhus och bostad för polisman inom Grängesbergs grufskog», å hvilken karta de till afsöndring ifrågasatta områdena vore utmärkta.

Vidare hade ansökningarna åtföljts af särskilda utdrag af protokoll vid stämma med bergsbruksidkare och grufegare inom Vesterbergslagen af Kopparbergs län den 21 juni 1892, utvisande, att samtliga närvarande nyttjanderättsinnehafvare af Grängesbergs grufskog på framställd begäran förordat ofvanberörda upplåtelse.

På grund af kongl. remisser hade domänstyrelsen infordrat yttranden öfver de båda ansökningarna ej mindre af grufskogens förvaltare, extra jägmästaren E. Larson, än äfven af vederbörande jägmästare i reviret och öfverjägmästaren i Gefle-Dala distrikt.

Förvaltaren af grufskogen har i sina yttranden, beträffande upplåtelse af mark till kyrkogård samt plats för bostad åt polisman m. m., upplyst, att Grängesbergs grufvor, till hvilkas understöd grufallmanningen vore af kronan upplåten, åtminstone under de senaste 40 åren icke erhållit ringaste utsynning från grufskogen, utan att all afverkning uteslutande uttagits af de å skogen belägna, utsyningsberättigade torpen; att under sagda tid grufegarne likväl ensamma fått vidkännas alla utgifter för skogens vård och förvaltning, intill dess genom ett af Kongl. Maj:t den 18 september 1885 fastställt reglemente för förvaltningen och vårderna af Vesterbergslagens grufskogar bestämts, att utsyningstagarne skulle till bestridande af omkostnaderna för skogen erlægga skogsöresafgifter för beviljad utsynning; samt att svårigen annan utväg att vinna lämpligt belägna platser för nyssberörda ändamål gäfves för grufegarne än genom upplåtelse å grufskogen. Vidare hade förvaltaren vitsordat, att inom eller i närheten af gruffältet lämplig skolhusplats svårigen kunde erhållas annorstädes än å grufskogen, samt meddelat, att Grängesbergs folkskoledistrikt omfattade

endast gruffältet och de å allmänningen belägna torpen, hvadan en upplåtelse af plats till skolhustomt uteslutande tillgodokomme grufarbetarne och de utsyningsberättigade torpegarne. Förvaltaren hade på ofvan anförda grunder tillstyrkt bifall till de båda ansökningarna mot årlig afgäld af tio kronor för hvardera af omförmälda tre områden.

Jägmästaren i reviret hade instämt i förvaltarens yttranden; och jemväl öfverjägmästaren hade, under åberopande att någon särskild afsevärd olägenhet icke borde genom de begärda upplåtelserna uppstå för skogens vård och förvaltning, förordat ansökningarna.

Sedan domänstyrelsen, med öfverlemnande af dessa yttranden, utlåtitt sig öfver ansökningarna och dervid tillkännagifvit, att från skogsväsendets synpunkt icke något vore att erinra mot de sökta upplåtelserna, hade slutligen kammarkollegium och kommerskollegium afgifvit infordrade gemensamma utlåtanden i berörda ärenden.

Med erinran att, på sätt ofvan antydts, Kongl. Maj:t genom beslut den 31 december 1891 medgifvit, det en extra ordinarie presterlig befattning finge inrättas inom norra delen af Ljusnarsbergs och södra delen af Grängärde församling, hade vid ärendets föredragning statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet hemställt om framställning till Riksdagen i ämnet.

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling denna proposition blifvit hänvisad, har emot hvad Kongl. Maj:t i förevarande afseende föreslagit icke haft annat att erinra, än att, då fråga här är om upplåtelse af mark mot årlig afgäld och särskilda vilkor i öfrigt, det syntes utskottet lämpligt, att medgifvandet till sådan upplåtelse äfven innefattar bestämd uppgift å de personer eller myndigheter, till hvilka upplåtelsen skall ske, och hvilka, för så vidt af statsrådsprotokollet framgår, äro beträffande de till begravningsplats och till plats för bostadslägenhet för en polisman m. m. afsedda två områden grufegarne i Grängesberg och nyttjanderättsinnehafvare af Grängesbergs grufskog samt i fråga om det tredje området Grängärde församling.

Utskottet hemställer alltså,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att från Grängesbergs grufskog må, efter af skogsförvaltningen

på vederbörandes bekostnad verkställd utstakning, för alltid upplåtas *dels* åt grufegarne i Grängesberg och nyttjanderättshafvarne af Grängesbergs grufskog till begravningsplats och till plats för bostadslägenhet för en polisman m. m. två särskilda områden om femtio ar hvarterdera, samt *dels* åt Grangärde församling till tomt för skolhus ett område, likaledes å femtio ar, mot afgäld för hvarje område af en hektoliter 59 liter spanmål, $\frac{1}{3}$ råg och $\frac{2}{3}$ hafre, att efter medelmarkgångspris årligen utgöras, samt under vilkor i öfrigt, att den å ifrågavarande områden nu befintliga ståndskog skall för grufskogen tillgodogöras, och motsvarande besparing å årshygget innehållas, samt att erforderligt stängsel kring ifrågakomna områden af vederbörande uppsättes och underhålles; äfvensom att de årliga afgälderna må användas på enahanda sätt, som enligt kongl. förordningen angående förvaltningen af statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar den 30 maj 1873 är stadgadt i afseende på de medel, som inflyta genom försäljning af virke från dylika skogar.

Stockholm den 9 februari 1894.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
